

NOVA ORODJA: UMETNA INTELIGENCA

Kaj je Umetna inteligenca?

Umetna inteligenca (ang. AI) je **digitalno orodje**, ki se nanaša na sposobnost digitalnega računalnika ali računalniško vodenega robota, da opravlja naloge, ki so običajno povezane z inteligentnimi bitji.

ChatGPT je jezikovni model umetne inteligence. Je prosto dostopen, razvil ga je OpenAI in ga začel uporabljati 30. novembra 2022, od takrat pa se hitro razvijajo tudi drugi modeli. Uporabnikom lahko ta tehnologija opravi različne naloge - lahko napiše pesem, rešuje zapletene matematične enačbe, ponudi ideje za izlet itn.

Možni vplivi na spolno in reproduktivno zdravje mladih

Uporaba AI ima več prednosti. Uporabniki jo lahko koristijo za razpravo o vseh temah, tudi tistih, ki so povezane s spolnim in reproduktivnim zdravjem (SRZ-jem). Ker se uporabnik pogovarja z robotom, se lahko počuti varnega, tudi ko govori o občutljivih temah.

AI je lahko učinkovito orodje za izboljšanje izobraževanja, preprečevanja in zdravljenja spolno prenosljivih okužb (SPO) in podajanje odgovorov na vprašanja o SRZ-ju. Obstajajo klepetalni boti, ki so zasnovani na način, da na podlagi posameznikovega spolnega vedenja lahko ocenijo njegovo tveganje za SPO in zagotovijo prilagojena priporočila, kako to tveganje zmanjšati. Poleg tega lahko umetna inteligenca z analizo vzorcev v velikih zbirkah podatkov prepozna trende in korelacije, ki lahko kažejo na povečano tveganje za okužbo.

Poleg tega lahko pomaga izboljšati dostop do storitev na področju SRZ, zlasti v skupnostih s slabšim dostopom do javnega zdravstvenega sistema, saj z zagotavljanjem virtualnih svetovalcev ali klepetalnih botov z AI posameznikom pomaga, da kadar koli in kjer koli dobijo oskrbo, ki jo potrebujejo.

Obstajajo tudi omejitve AI. Kot pri ostalih spletnih virih, tudi pri uporabi AI ni zagotovila, da so navedene informacije vedno pravilne, zato je pred ukrepanjem koristno preveriti verodostojnost pridobljenih podatkov. Poleg tega, AI nima čustvene inteligence. Čeprav lahko klepetalni bot uporablja nekatere fraze, ki dajejo občutek sočustvovanja, se morajo mladi zavedati, da ne premore čustvene inteligence ali zdrave pameti. Tudi če se odgovor zdi čustven, ga ni podalo bitje s čustvi.

Podpiranje spolnega in reproduktivnega zdravja mladih v digitalni dobi: NAJBOLJŠE PRAKSE

AI tudi nima življenjskih izkušenj kot vsak izmed nas, zato lahko ponudi neustrezne rešitve. Odgovori AI običajno temeljijo na ogromni količini podatkov, zato včasih ponudi neustrezen in pristranski odgovor ali ukrep. Kljub veliki količini podatkov AI ni vsevedna. Mladi se morajo zavedati, da je bolj uporabna za iskanje splošne informacij, usmeritev in idej kot za podrobne nasvete.

Uporabnik se mora zavedati tudi varnostnih groženj in pomislekov glede zasebnosti. Preko ChatGPT ali podobnih orodij gre veliko podatkov, zato je treba biti previden pri pisanju osebnih in zaupnih podatkov.

Na kakšne načine lahko podpremo mlade?

- Mlade opozorite na možne napačne odgovore, podane s strani AI in jim pokažite, kako lahko preverijo pravilnost podatkov.
- Seznanite jih z različnimi načini uporabe te tehnologije, saj je lahko ob pravilni uporabi zelo koristna.
- Razložite jim tveganja v zvezi z zasebnostjo podatkov. Nikakor ni priporočljivo navajati osebnih podatkov, ki jih je mogoče identificirati.
- Nekatere študije navajajo, da lahko uporaba AI negativno vpliva na socialno prilagodljivost mladostnikov. Seznanite jih s tem, da stiki z AI ne morejo nadomestiti pristnih odnosov z vrstniki, družino in drugimi ljudmi v njihovem življenjskem okolju.

Sorodni digitalni fenomeni/orodja:

Glej kartice:

- Zasebnost: Določanje nastavitve zasebnosti
- Zasebnost: Anonimnost na spletu
- Poznavanje svojih pravic: Dostopnost platform/medijev

Nadaljnje branje:

- “Artificial Intelligence.” Encyclopædia Britannica. <https://www.britannica.com/technology/artificial-intelligence>.
- “AI in Sexual Health: Enhancing Education, Prevention, and Treatment.” TS2.
- <https://ts2.space/en/ai-in-sexual-health-enhancing-education-prevention-and-treatment/>
- Azam, Naem. “A Brief Review of CHATGPT: Limitations, Challenges and Ethical-Social Implications.” Zenodo. <https://zenodo.org/record/7629888>.
- Lai, Tinghong, Chuyin Xie, Minhua Ruan, Zheng Wang, Hong Lu, and Shimin Fu. “Influence of Artificial Intelligence in Education on Adolescents’ Social Adaptability: The Mediator Role of Social Support.” PLOS ONE 18, no. 3 (2023). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0283170>.
- Wang, Hua, Sneha Gupta, Arvind Singhal, Poonam Muttreja, Sanghamitra Singh, Poorva Sharma, and Alice Piterova. “An Artificial Intelligence Chatbot for Young People’s Sexual and Reproductive Health in India (Snehai): Instrumental Case Study.” Journal of Medical Internet Research 24, no. 1 (2022). <https://doi.org/10.2196/29969>.

